

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-143>

УДК 330.332

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

MAIN TRENDS IN THE IMPLEMENTATION OF INVESTMENT PROJECTS AT THE CURRENT STAGE

Матвій Ігор Євстаховичкандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4584-2060>**Артимишин Юрій Іванович**аспірант,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1787-9507>**Matviy Igor, Artymyshyn Yurii**

Lviv Polytechnic National University

У статті розглядаються особливості стану та основних тенденцій реалізації інвестиційних проектів у сучасних умовах. Досліджено стан реалізації інвестиційних проектів на всіх рівнях за останні роки, визначено основні тенденції цього процесу, ідентифіковано основні чинники впливу на нього. Визначено найбільш пріоритетні сфери діяльності щодо реалізації державних інвестиційних проектів, проведено їх аналіз в розрізі кількості, вартості та витрат за роками для кожної сфери діяльності. На регіональному рівні проведено аналізування за досліджуваний період стану реалізації інвестиційних проектів за кількісними та вартісними параметрами, а також за належністю до галузі й кількістю по областях. На рівні підприємств визначено найбільш активні вітчизняні компанії, які реалізують інвестиційні проекти та з'ясовано їх природу. На основі проведеного дослідження окреслено заходи щодо активізації процесу реалізації інвестиційних проектів на сучасному етапі.

Ключові слова: проект, інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний проект.

The article states the relevance of using the project approach as one of the innovative and effective tools for quick response to solving emerging problems. It is the use of this toolkit that provides a clear definition of the results to be obtained from the implementation of the project; planning of works, determination of their duration, cost, sequence of their execution; composition of project participants and their roles; efficiency and transparency of costs and project budget formation; identification, assessment and rational distribution of risks among all its participants, etc. An important task of business entities at the current stage is the activation of investment activity, and the investment project is the means of investment implementation and, accordingly, the investment resources involved in the process. The article examines the features of the state and the main trends in the implementation of investment projects in modern conditions. The state of implementation of investment projects at all levels in recent years has been studied, the main trends of this process have been determined, and the main factors influencing it have been identified. At the national level, the most priority areas of activity regarding the implementation of state investment projects were determined, in particular, this is the area of health care and transport infrastructure, and their analysis was carried out in terms of quantity, cost and costs by year for each area of activity. At the regional level, an analysis of the state of implementation of investment projects was carried out for the researched period in terms of quantitative and value parameters, as well as by belonging to the industry and the number by region. Kirovohrad, Dnipropetrovsk, and Odesa regions are the leaders among regions in terms of the number of projects during 2022–2023. It is worth noting the fact that in 2023, almost a third of the projects were aimed at the reconstruction of Ukraine. At the enterprise level, the most active domestic companies implementing investment projects were determined and their nature was clarified. In this cohort, the most active are: the Kyivstar company, the Khlibni Investments group of companies, the national energy company Naftogaz of Ukraine, the Nova Poshta company, and others. On the basis of the conducted research, measures are outlined to intensify the process of implementation of investment projects at the current stage.

Keywords: project, investment, investment activity, investment project.

Постановка проблеми. В умовах жорсткої конкуренції, виникнення непередбачуваних обставин тощо важливим є можливість швидкого реагування на ці виклики. Одним із таких ефективних та інноваційних інструментів розв'язання проблем на всіх рівнях: національному, регіональному та на рівні окремих суб'єктів господарювання є проектний підхід. Ефективність використання проектного підходу доведена світовою практикою та часом. Саме використання цього інструментарію забезпечує чітке визначення результатів, які необхідно отримати від реалізації проекту; планування робіт, визначення їхньої тривалості, вартості, послідовності їх виконання; склад учасників проекту та їх ролі; ефективність та прозорість витрат й формування бюджету проекту; ідентифікація, оцінювання та раціональний розподіл ризиків між усіма його учасниками тощо. Тому аналізування стану та тенденцій реалізації інвестиційних проектів в сучасних умовах є актуальною проблематикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання щодо застосування проектного підходу як одного з інструментів реалізації регіональної політики економічного зростання досліджувалися зарубіжними та вітчизняними науковцями. Зокрема, важливу роль в управлінні реалізацією інвестиційних проектів відіграє оцінка ризиків та можливість їх мінімізації. Так, Філіпковська Л. О., Челомбіт Н. О. дослідили особливості оцінки економічних ризиків інвестиційних проектів за допомогою імітаційного моделювання та розробили методику оцінки економічних ризиків інвестиційних проектів [1, с. 125–130].

Використання нечітко-множинної моделі щодо оцінки ефективності інвестиційних проектів розглянула Ісаєва Т. М. [2, с. 113–115]. Запропонована автором модель дозволяє оцінити для інвесторів міру ризику, ступінь неефективності вкладення інвестиційних ресурсів та демонструє фінансовий ризик інвестиційного проекту.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розвиток економіки та бізнесу на сучасному етапі характеризується стрімкими змінами в технологіях, попиті й пропозиції на ринку товарів та послуг, у змінах смаків споживачів та способі їхнього життя. Відповідно, це потребує від суб'єктів господарювання миттєвої реакції на запити споживачів, гнучкості тощо. Як відомо, одним із ефективних інструментів задоволення вище названих запитів є використання проектного

підходу. Проте, в процесі реалізації проектів виникають ризики щодо несвоєчасного їх завершення, виконання не в повному обсязі, невідповідності якості виконаних проектних робіт чи в розрізі планових витрат тощо. В цьому контексті важливим є завдання моніторингу стану та тенденцій реалізації проектів з метою вдосконалення набору інструментарію забезпечення їх реалізації. Саме це і зумовлює актуальність проблеми дослідження тенденцій реалізації проектів у сучасних умовах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основними завданнями статті є дослідження стану та тенденцій реалізації інвестиційних проектів в Україні, особливостей їх фінансування, а також виявлення основних проблем та шляхів активізації цього процесу на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із першочергових завдань суб'єктів господарювання на сучасному етапі є активізація інвестиційної діяльності. Закон «Про інвестиційну діяльність» розглядає інвестиційну діяльність як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [3]. Засобом реалізації інвестицій, та, відповідно, залучених у процесі інвестиційних ресурсів, є інвестиційний проект.

Г. М. Тарасюк, визначаючи сутність та особливості проекту, констатує, що це – «задум (завдання, проблема) і необхідні засоби його реалізації з метою досягнення бажаного економічного, технічного, технологічного чи організаційного результату» [4]. Обов'язковою умовою успішної реалізації проекту є докладання певних зусиль. Варто зазначити, що ці зусилля унікальні та обмежені в часі. Відповідно, проекти розробляються і реалізуються тоді й у тій сфері, де потрібно в стислі терміни виконати певний обсяг робіт, які б відрізнялися чітко встановленими цільовими параметрами, міжгалузевим характером, високим рівнем комплексності та взаємопов'язаності заходів, різноплановістю та великою кількістю учасників-виконавців [5, с. 793].

У відповідності до Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційний проект – це комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних), визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку національної економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, вироб-

ництв, регіонів, виконання яких здійснюється суб'єктами інвестиційної діяльності відповідно до положень законодавства [6].

Науковці визначають інвестиційний проект як системно обмежений і закінчений комплекс заходів, документів і робіт, економічним результатом якого є зростання багатства інвестора, фінансовим результатом – прибуток, матеріально-речовим – нові або реконструйовані основні фонди, або ж придбання і використання фінансових інструментів та нематеріальних активів з наступним отриманням доходу [7, с. 95].

Управління реалізацією інвестиційних проектів спрямоване на їх здійснення в передбачені терміни з метою забезпечення своєчасного повернення вкладених засобів у вигляді чистого грошового потоку (перш за все – отримання передбаченого інвестиційного прибутку). Таке управління здійснюється в розрізі кожного реального проекту, залученого в інвестиційну програму підприємства [8, с. 178].

Управління реалізацією інвестиційних проектів має ряд певних правил і норм. Перш за все, при управлінні реалізацією інвестиційних проектів необхідно дотримання правила недопущення незапланованих витрат, термінів виконання робіт і їх професійний контроль з точки зору відповідності економічним цілям інвестора та поточній ринковій ситуації [8, с. 179].

На сучасному етапі інвестиційна діяльність в Україні здійснюється двома шляхами [9, с. 197]: реалізація інвестиційних проектів

безпосередньо на об'єктах промисловості і сільського господарства та спрямування інвестицій у розвиток ринкової інфраструктури, зокрема, у сфері, що забезпечують надання інвестиційних, банківських, кредитних, страхових, рекламних, інформаційно-технологічних та інших послуг.

Розглянемо детальніше тенденції реалізації державних інвестиційних проектів протягом останніх років. Державні інвестиційні проекти реалізуються в 9 сферах з різною кількістю у кожній [10] (рис. 1).

Як видно з рис. 1 найбільше державних інвестиційних проектів реалізовується в сферах охорони здоров'я та транспортної інфраструктури, що відповідно становлять відповідно 28,57% та 18,18% від загальної кількості, що становить 77 одиниць.

Загальна вартість інвестиційних проектів за сферами діяльності та витрати на їх реалізацію за роками в період 2021–2023 років [10] представлено в таблиці 1.

Виходячи з даних наведених у таблиці, можна констатувати, що найбільша загальна вартість державних інвестиційних проектів, які реалізуються в сферах транспортної інфраструктури, функціонування органів влади, охорони здоров'я та охорони навколишнього середовища. Найменша загальна вартість державних інвестиційних проектів є характерною для сфер забезпечення виробництва ракетно-космічної техніки й освіти.

Європейська Бізнес Асоціація спільно з Global Business for Ukraine та Ukraine Invest запустила Інвестиційну карту в розрізі регіо-

Рис. 1. Розподіл державних інвестиційних проектів за сферами діяльності

Таблиця 1

Державні інвестиційні проекти

№ п/п	Сфери діяльності	Загальна вартість, тис. грн.	Витрати за роками, тис. грн.		
			2021	2022	2023
1.	Охорона здоров'я	14 197 269,44	2 524 998,59	2 055 919,71	200 000,00
2.	Соціально-культурна сфера	6 928 643,373	211 360,400	796 495,060	915 742,100
3.	Спортивна сфера	2 567 834,230	275 837,810	852 164,000	1 163 292,000
4.	Сфера освіти	1 449 562,735	328 864,700	169 955,276	155 249,967
5.	Охорона навколишнього середовища	11 428 925,350	242 404,000	920 138,710	1 876 781,670
6.	Транспортна інфраструктура	103 158 792,593	247 978,596	15 300 869,81	12 301 125,022
7.	Функціонування органів влади	19 210 225,450	68 555,900	92 464,400	65 164,797
8.	Забезпечення в-ва ракет.-космічної техніки	286 188,600	-	102 666,500	-
9.	Паливно-енергетична сфера	2 929 478,000	100 000,000	333 350,000	-

нів України з метою представлення конкретних інвестиційних можливостей та проектів.

На початок 2023 року карта містила 117 проектів – 55 від бізнесу (47%) та 62 проекти від муніципалітетів (53%). Загальний інвестиційний потенціал всіх проектів складав близько \$1,8 млрд. Серед регіонів за кількістю лідирували Кіровоградська (30 проектів), Дніпропетровська (28 проектів) та Одеська (20 проектів) області. Загалом, проекти представляють 14 індустрій – транспорт та логістика, сільське господарство, будівництво, харчова та переробна промисловість, розвиток та навчання, паливо та енергетика, охорона здоров'я, адміністративне та допоміжне обслуговування, важка промисловість, легка промисловість, туризм, поводження з відходами, видобування, індустріальні парки [11].

Станом на лютий 2024 року Карта налічувала 144 проекти з інвестиційним потенціалом \$5 млрд. Серед цих проектів 50 належать до напрямку відбудови України. Карта налічує 68 проектів від бізнесу (47%) та 76 – від муніципалітетів (53%). Географія проектів охоплює 17 областей та місто Київ. Серед регіонів лідерами за кількістю проектів є Кіровоградська (35 проектів), Дніпропетровська (29 проектів), Одеська (23 проекти) та Сумська (13 проектів) області. За галузями лідирують паливо та енергетика (22 проекти), адміністративне та допоміжне обслугову-

вання – (18 проектів), сільське господарство (16 проектів), важка промисловість (13 проектів), будівництво (12 проектів) [12]. Варто зазначити, що перелік галузей в порівнянні з попереднім періодом дещо скоротився.

Порівняння регіонів-лідерів за кількістю проектів [11, 12] можна представити з використанням діаграми (рис. 2).

За досліджуваний період у переліку регіонів-лідерів змін не відбулося, а тенденція щодо змін кількості проектів є до збільшення, відповідно для Кіровоградської області на 16,7%, Дніпропетровської – 3,6% та Одеської – 15%. Безумовно важливим є той факт, що у 2023 році близько 30% проектів були спрямовані на відбудову України.

Що стосується реалізації інвестиційних проектів на рівні підприємств, то варто зазначити найактивніших: компанія «Київстар», група компаній «Хлібні інвестиції», національна енергетична компанія «Нафтогаз України», компанія «Нова пошта» та інші.

Лідер логістичного ринку України – компанія «Нова пошта» активно інвестує як в свій розвиток, так і в освітні проекти для підтримки підприємництва в країні. Так, за останні три роки компанія інвестувала 6 млн. грн. в Київську школу економіки на іменну стипендію для студентів магістерської програми, а також на облаштування освітнього простору в новій будівлі школи, 2 млн. грн. компанія вклала в

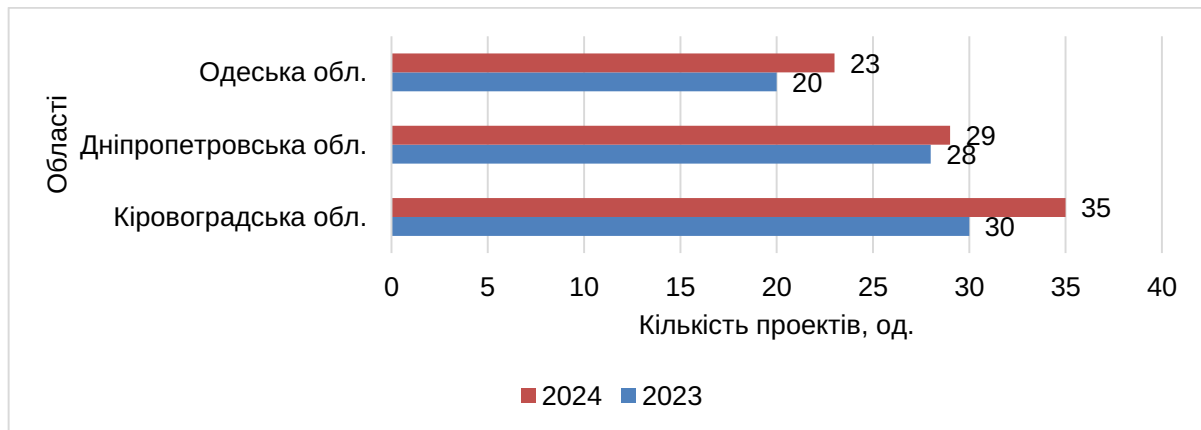

Рис. 2. Регіони-лідери за кількістю проектів

новий корпус Українського католицького університету у Львові.

«Нафтогаз України» – найбільша національна енергетична компанія країни – планує інвестувати понад \$20 млрд. на розробку нафтогазових ділянок в Україні. Перші \$7 млрд, згідно з планами компанії, будуть спрямовані на здійснення мети вже до 2025 р. [13].

На основі проведеного аналізу стану реалізації інвестиційних проектів, можна констатувати, що, незважаючи на досить важку ситуацію в країні, зумовлену повномасштабною війною, прослідковується в окремих напрямках позитивна тенденція щодо реалізації інвестиційних проектів, зокрема, це знайшло відображення у збільшенні величини інвестицій по деяких сферах діяльності на національному рівні, у кількісному зростанні інвестиційних проектів на регіональному рівні, активності інвестиційної діяльності вітчизняних компаній тощо. Проте, варто зазначити, що є і негативні моменти в цьому контексті.

Тому, з метою активізації процесу реалізації інвестиційних проектів на сучасному етапі необхідно [14; 15]:

- державі ефективніше проводити цілеспрямовану бюджетну, податкову та грошово-кредитну політику;
- залучення інвестицій здійснювати за рахунок усіх можливих джерел – власних

коштів, залучених коштів, коштів державного та місцевих бюджетів;

- запровадити систему пільгового рефінансування комерційних банків за надання ними пільгових кредитів для реалізації інноваційно-інвестиційних проектів у сфері агробізнесу;

- розширити форми кредитування інвестиційних проектів здійсненням лізингових, факторингових та інших операцій;

- створити економічні та правові засади для ширшого залучення іноземних інвестицій, орієнтованих на новітні технології;

- організація державної підтримки процедури і технології закупівель товарів, робіт і послуг у межах інвестиційної проектної діяльності, реалізації інвестиційних проектів на базі концесійних угод.

Висновки. Проблематика реалізації проектів, зокрема й інвестиційних загалом, є досить актуальною. Це пов'язано, насамперед з широтою діапазону застосування в розрізі рівнів господарювання, сфер діяльності, масштабів робіт, їх складності тощо, а також з потенціалом швидкого реагування на виклики. Але з іншої сторони, все це зумовлює наявність постійного процесу вдосконалення самого інструментарію, який би забезпечував його універсальність. Основою процесу вдосконалення проектного підходу є аналізування стану та тенденцій реалізацій проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Філіпковська Л. О., Челомбін Н. О. Імітаційне моделювання для оцінювання економічних ризиків інвестиційних проектів на комунальному підприємстві теплових мереж. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2012. № 2(18). С. 123–132.
2. Ісаєва Т. М. Оцінка ефективності інвестиційних проектів в умовах невизначеності за допомогою нечіткої множинної моделі. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2011. № 4(16). С. 112–116.

3. Про інвестиційну діяльність: Закон України // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. С. 138.
4. Тарасюк Г. М. Управління проектами [Текст]: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Каравела, 2006. 320 с.
5. Сімків Л. Є. Національні проекти в системі інструментів реалізації регіональної політики економічного зростання. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 9. С. 792–797.
6. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560-XII від 18.09.1991 р. [чинний]. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. С. 646.
7. Пересада А. А., Майорова Т. В., Ляхова О. О. Проектне фінансування: Підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 736 с.
8. Кондратенко Н. О., Волкова М. В. Особливості управління реалізацією інвестиційних проектів на підприємстві. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2019. № 6. С. 176–181. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-176-181>
9. Зиза О. О., Воробйова Ю. М. Тенденції реалізації інвестиційних проектів у сільськогосподарській галузі України. *Фінанси та інвестиції. Вісник ДонНУЕТ*. 2018. № 1(68). С. 194–203.
10. Державна інвестиційна політика та міжнародне інвестиційне співробітництво. URL: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=e520650c-ae54-443c-9b77-6330a339c5e1&tag=Investitsiino-innovatsiinaPolitika>
11. Інвестиційна карта України вже налічує 117 проектів. URL: <https://eba.com.ua/investytsijna-karta-ukrayiny-vzhe-nalichuye-117-proyekiv/>
12. 144 інвестпроекти на суму \$5 млрд з'явилися на Інвестиційній карті України за 2023 рік. URL: <https://dia.dp.gov.ua/144-investproyekti-na-sumu-5-mlrd-zyavilis-na-investicijnij-karti-ukra%20ni-za-2023-rik/>
13. ТОП-25 найважливіших інвестиційних проектів. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/top-25-vazhneyshih-investicionnyh-proektov-26072021-431998>
14. Коць О. О., Пістун Х. І. Дослідження перспектив розвитку інвестиційної привабливості України. *Економіка, фінанси, право*. 2015. № 6. С. 22–25.
15. Міколяш Ф., Романів О., Бондарчук В. Сучасний стан та ефективність залучення інвестицій в аграрний сектор економіки. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер: Економіка АПК*. 2013. № 20 (1). С. 31–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2013_20%281%29__7

REFERENCES:

1. Filipkowska L. O., Chelombit N. O. (2012) Imitatsiine modeliuвання dlia otsiniuvannya ekonomichnykh ryzkyv investytsiinykh proektiv na komunalnomu pidpriemstvi teplovykh merezh [Simulation modeling for assessing the economic risks of investment projects at the utility enterprise of heat networks] *Economics and management of machine-building enterprises: problems of theory and practice*, vol. 2 (18), pp. 123–132.
2. Isaeva T. M. (2011) [Evaluation of the effectiveness of investment projects under conditions of uncertainty using a fuzzy-multiple model]. *Bulletin of the Berdyan University of Management and Business*, vol. 4(16), pp. 112–116.
3. About investment activity: Law of Ukraine (1992). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, vol. 10, 138 p.
4. Tarasyuk H. M. (2006) Upravlinnia proektamy: navch. posib. dlia studentiv vishchychkh navchalnykh zakladiv [Project management: training. manual for students of higher educational institutions]. Kyiv: Karavela. 320 p.
5. Simkiv L. E. (2017) Natsionalni proekty v systemi instrumentiv realizatsii rehionalnoi polityky ekonomichnoho zrostantia [National projects in the system of tools for the implementation of regional economic growth policy]. *Economy and society*. Issue № 9, pp. 792–797.
6. On investment activity: Law of Ukraine No. 1560-XII dated September 18, [current] (1991). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, vol. 47, 646 p.
7. Peresada A. A., Mayorova T. V., Lyakhova O. O. (2005) Proektne finansuvannya: pidruchnyk [Project financing: textbook]. Kyiv, KNEU. 736 p.
8. Kondratenko N. O., Volkova M. V. (2019) Osoblyvosti upravlinnia realizatsiieiu investytsiinykh proektiv na pidpriemstvi [Peculiarities of managing the implementation of investment projects at the enterprise]. *BUSINESS INFORMATION*, vol. 6, pp. 176–181. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-176-181>
9. Zyza O. O., Vorobyova Y.M. (2018) Tendentsii realizatsii investytsiinykh proektiv u silskohospodarskii haluzi Ukrainy [Tendencies implementation of investment projects in the agricultural sector of Ukraine]. *Finance and investments. Visnyk DonNUET*, vol. 1(68), pp. 194–203.
10. State investment policy and international investment cooperation. Available at: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=e520650c-ae54-443c-9b77-6330a339c5e1&tag=Investitsiino-innovatsiinaPolitika>

11. The investment map of Ukraine already includes 117 projects. Available at: <https://eba.com.ua/investytsij-na-karta-ukrayiny-vzhe-nalichuye-117-proyekiv/>
12. 144 investment projects worth \$5 billion appeared on the Investment Map of Ukraine for 2023. Available at: <https://dia.dp.gov.ua/144-investproyekti-na-sumu-5-mlrd-zyavilis-na-investicijnij-karti-ukra%20ni-za-2023-rik/>
13. TOP-25 most important investment projects. Available at: <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/top-25-vazhneyshih-investicionnyh-proektov-26072021-431998/>
14. Kots O. O., Pistun Kh. I. (2015). Doslidzhennia perspektyv rozvytku investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy [Research on prospects for the development of investment attractiveness of Ukraine]. *Economics, finance, law*. Vol. 6, pp. 22–25.
15. Mikolyash F., Romaniv O., Bondarchuk V. (2013). Suchasnyi stan ta efektyvnist zaluchennia investytsii v ahraryni sektor ekonomiky [The current state and effectiveness of investment attraction in the agrarian sector of the economy]. *Bulletin of the Lviv National Agrarian University. Series: Economy of agro-industrial complex*, vol. 20(1), pp. 31–37. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2013_20%281%29__7